

Motion till riksdagen 2017/18:119

av **Paula Bieler och Jennie Åfeldt (båda SD)**

med anledning av skr. 2016/17:206 Riksrevisionens rapport om lärdomar av flyktingsituationen hösten 2015 – beredskap och hantering

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kapacitetsanpassat mottagande och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om informationsflöde och samordningsansvar och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om asylmottagande i Migrationsverkets regi och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om transitzoner och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Riksrevisionen har granskat regeringens och berörda myndigheters hantering av den situation som uppstod hösten 2015 till följd av det oplanerat höga antalet asylsökande. Fokus för granskningen har varit fyra delfrågor: fanns tillräcklig beredskap, klarades uppdraget, skedde korrekt samverkan och fungerade styrningen? Ingen fråga kan entydigt besvaras jakande, även om Migrationsverket och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) ”i huvudsak” bedöms ha lyckats ”fullfölja sitt eget kärnuppdrag”.

I granskningsrapporten framhålls således framför allt brister gällande beredskap, samverkan och styrning. Varken MSB, eller någon annan berörd aktör, hade analyserat risker vid ett krisscenario av aktuellt slag ”trots att antalet asylsökande till Sverige ökat kraftigt under flera år”. Migrationsverket hade inför situationen 2015 över huvud taget inte genomfört en risk- och sårbarhetsanalys. Dessa brister har i sin tur medfört att olika förslag till åtgärder tagits fram först i akut läge, utan förhandsanalyser om effektivitet

eller möjliga hinder för genomförande. Enligt Riksrevisionen kan detta ha bidragit till såväl minskade effekter som sen aktivering först när den mest akuta situationen passerat.

För Sverigedemokraterna är det oförståeligt hur såväl regering som berörda myndigheter kunnat missa riskerna för och med kraftigt ökade strömmar av asylsökande till Sverige. Vi har under lång tid pekat på effekterna av den förda migrationspolitiken i just detta avseende. Vi har också, till följd av detta, förordat ett antal åtgärder av begränsande karaktär, varav vissa nu införts men först efter det att krissituationen var ett faktum. Med det sagt noterar vi också att Migrationsverket, enligt SOU 2017:12, strax efter sin julprognos fick indikationer på att bedömningarna inte skulle komma att stämma.¹ Således fanns åtminstone viss tid innan den akuta krissituationen information om vad som komma skulle.

Möjlighet till kapacitetsanpassat mottagande

Riksrevisionen har utöver att granska hanterandet av krisen 2015 även lyft erfarenheter från den, till viss del liknande, situation som rådde i början på 1990-talet. Det konstateras bl.a. att dåvarande Invandrarverket hade en aktiv roll, ofta som initiativtagare, i olika flyktingpolitiska frågor och frekvent verkade för restriktiva åtgärder. Särskilt noteras att Invandrarverket ”angav som *utgångspunkt* att det finns ett kapacitetstak för asylsystemet”. Riksrevisionen fastslår att Migrationsverket har en mindre aktiv roll när det gäller att på olika sätt begränsa flyktinginvandringen till hanterbara nivåer.

Migrationsverket har i uppdrag att omvärldsbevaka i syfte att skapa prognoser avseende migrationen till Sverige, hantera inkomna ärenden samt samordna och fördela mottagande med respektive till landets kommuner. Riksrevisionen noterar därtill att Migrationsverket till följd av erfarenheterna från 2015 utformat en ny beredskapsplan där en tydligare koppling görs till den aktuella mottagandekapaciteten snarare än omfattning av asylsökande. Av granskningen framgår dock inga indikationer på att beredskapsplanen innefattar framställningar till regering och riksdag om annalkande krissituation, än mindre konkreta behov av åtgärder för att begränsa mottagandet.

Eftersom Migrationsverket genom den nya planens utformning får anses planera för fortlöpande utvärderingar av förhållandet mellan kapacitet för och prognosticerat mottagande är det Sverigedemokraternas mening att dessa utvärderingar också bör tillhandahållas såväl riksdag som regering. Sådan informationsöverföring bör lämpligen ske såväl med viss regelbundenhet som vid nivåbyte samt indikationer på nära förestående sådant. Detta skulle medföra en möjlighet för riksdag och regering att vid behov initiera begränsande åtgärder, utan att nämnvärt belasta Migrationsverkets verksamhet. Således skulle möjligheten till ett kapacitetsanpassat mottagande öka. Detta bör ges regeringen till känna.

Informationsflöde och samordningsansvar

Trots att informationen om att antalet asylsökande beräknades öka kraftigt vidarebefordrades till berörda enheter i Regeringskansliet fördes den inte vidare inom Regeringskansliet. I efterhand har såväl Stefan Löfven och dåvarande inrikesminister

¹ Att ta emot människor på flykt i Sverige hösten 2015, SOU 2017:12, s. 324.

Anders Ygeman också hävdar att det inte har funnits någon anledning att tvivla på juliprognosen, trots att den information som framkommit visar på det motsatta.

Samtidigt pekar Riksrevisionens granskning på brister i samordning och olika tolkningar av bl.a. ansvarsprincipen såväl som länsstyrelsernas områdesansvar. Dessa brister bedöms ha påverkat hanteringen menligt.

Även om viss friktion mellan samverkande myndigheter i krissituationer framhålls som väntad påtalar Riksrevisionen att ”de omfattande uppgifterna om meningsskiljaktigheter är anmärkningsvärda”. Bland de rekommendationer som återfinns i rapporten lyfts behovet av enhetlig och tydlig tolkning av styrande principer för krishantering och en översyn av länsstyrelsernas geografiska områdesansvar. Regeringen instämmer delvis i rekommendationerna, men lyfter avseende de styrande principerna i första hand behovet av ökad kunskap utan att reflektera över orsakerna bakom samverkansbrister och skilda tolkningar.

För Sverigedemokraterna är det uppenbart, inte bara från den aktuella krishanteringen, att det inom och under regeringen saknas tydlig styrning och ansvarsfördelning. Många av de brister som följt av olika tolkningar och bedömningar hade kunnat åtgärdas om de styrande principerna om ansvar, likhet och närhet tydligt kompletterades med ordningar för informationsflöde och samordningsansvar. En rimlig ordning vore att varje aktivering av krisberedskap åtföljdes av rapportering till en högre instans som i sin tur får bära ansvar för att enhetlighet råder hos samtliga berörda aktörer samt att samverkan sker där så behövs. Regeringen bör ta fram tydliga direktiv på detta område.

Asylmottagande i Migrationsverkets regi

Återkommande i rapporten är det faktum att bristen på boenden utgjort ett reellt kapacitetstak för mottagandet. Från Riksrevisionens sida rekommenderas förändrade regelverk för att möjliggöra snabbt upprättande av boenden såväl som bättre informationsförmedling om regelverk avseende upphandlingar. Sverigedemokraterna driver sedan tidigare förslag om att Migrationsverket bör ha en beredskap för asylmottagande i egen regi. Därför instämmer vi inte i Riksrevisionens rekommendationer i detta avseende, och har motsatt oss de av regeringen presenterade förslagen om förändringar i bl.a. plan- och bygglagen.

Transitzoner

En återstående rekommendation från Riksrevisionen behandlar utlänningslagens bestämmelser rörande förvarstagande och dess förenlighet med situationer då ett mycket stort antal asylsökande anländer under så kort tid att den praktiska hanteringen av registreringar inte hinns med under den sextimmarsfrist som gäller för hur länge en utlänning får avkrävas kvarstannande utan formellt beslut om förvar. Regeringen presenterar ingen konkret åtgärd och framhåller att registreringsförfarandet ordnades utan formella förvarsbeslut. Rekommendationen ska dock beaktas i det fortsatta arbetet. Sverigedemokraternas mening är att regeringen snarast bör återkomma med förslag på system för transitzoner, genom vilka en utlänning utan på förhand godkänd vistelserätt måste passera vid ankomst till Sverige, för registrering och, vid behov, vidare hänvisning. Eventuella köbildningar ska inte påverka detta krav på registrerad passage.

Paula Bieler (SD)

Jennie Åfeldt (SD)